Plan wynikowy „Puls Ziemi 3”

Materiał nauczania	L.g.	Wymagania podstawowe (oc. dopuszczająca, dostateczna, dobra) uczeń poprawnie:	Kat.	Wymagania ponadpodstawowe (ocena bardzo dobra, celująca) uczeń poprawnie:	Kat.
I. Położenie oraz środowisko przyrodnicze Polski					
• położenie Polski w Europie i na świecie • położenie własnego regionu na mapie Polski • granice i obszar Polski • sąsiedzi Polski • budowa geologiczna Polski • jednostki tektoniczne Polski • najważniejsze wydarzenia na obszarze Polski w poszczególnych erach geologicznych • zlodowacenia na obszarze Polski • formy rzeźby młodoglacjalnej • górskie formy polodowcowe • pasowość rzeźby terenu Polski • charakterystyka pasów rzeźby terenu w Polsce • zależność pomiędzy współczesną rzeźbą Polski a wybranymi wydarzeniami geologicznymi • skały występujące w Polsce • podział i pochodzenie surowców mineralnych • rozmieszczenie surowców mineralnych • zastosowanie surowców mineralnych i skał • czynniki geograficzne kształtujące klimat Polski • masy powietrza nad Polską • cechy klimatu Polski • wiatry lokalne	10	• wskazuje Polskę na ogólnogeograficznej mapie Europy • charakteryzuje na podstawie mapy położenie Polski na świecie i w Europie • wymienia nazwy skrajnych punktów Polski i wskazuje je na mapie • wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polską i wskazuje te państwa na mapie ogólnogeograficznej • wymienia cechy położenia Polski • wymienia zalety położenia Polski • opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej przebieg granicy lądowej Polski • opisuje granicę morską na mapie ogólnogeograficznej • wymienia nazwy głównych jednostek tektonicznych Polski i wskazuje te jednostki na mapie geologicznej • opisuje na podstawie tabeli stratygraficznej najważniejsze wydarzenia geologiczne na terenie Polski • wymienia nazwy er, w których wystąpiły ruchy górotwórcze • wymienia nazwy górotworów kaledońskich, hercyńskich i alpejskich oraz wskazuje je na mapie Polski • opisuje proces powstawania węgla kamiennego • wymienia nazwy zlodowaceń i wskazuje ich zasięg na mapie Polski • rozpoznaje na schematach formy polodowcowe i wskazuje obszary ich występowania na mapie Polski • rozpoznaje górskie formy polodowcowe na schematach • wymienia czynniki wewnętrzne i zewnętrzne wpływające na ukształtowanie powierzchni Polski • wymienia cechy rzeźby powierzchni Polski • omawia cechy rzeźby powierzchni Polski na podstawie mapy hipsometrycznej Polski • wymienia nazwy pasów ukształtowania powierzchni i wskazuje je na mapie Polski • wymienia nazwy regionów geograficznych w poszczególnych pasach ukształtowania powierzchni i wskazuje te regiony na mapie Polski • wymienia nazwy punktów najwyżej i najniżej położonych w Polsce i wskazuje te punkty na mapie • odczytuje z mapy hipsometrycznej wysokości względne i bezwzględne • charakteryzuje poszczególne pasy ukształtowania powierzchni w Polsce • rozróżnia przedstawione na ilustracjach formy rzeźby terenu • wymienia nazwy skał występujących w Polsce • rozpoznaje na podstawie fotografii lub okazów główne rodzaje skał występujących w regionie i w Polsce • wskazuje na mapie Polski obszary występowania surowców mineralnych • klasyfikuje surowce mineralne ze względu na ich gospodarcze wykorzystanie • wymienia przykłady wykorzystania surowców mineralnych i skał w różnych dziedzinach życia człowieka • wykazuje znaczenie gospodarcze surowców mineralnych • wymienia nazwy skał i surowców mineralnych występujących w regionie swojego zamieszkania • wymienia geograficzne czynniki wpływające na klimat Polski • wymienia nazwy mas powietrza napływających nad Polskę • odczytuje na mapach klimatycznych Polski przestrzenny rozkład temperatury powietrza i opadów atmosferycznych • opisuje cechy klimatu Polski oraz własnego regionu • opisuje cechy klimatu przejściowego • odczytuje informacje przedstawione na klimatogramach	C C C C A A C C C C C B C C C C A C C C C B C C C C C D A A C C C C	• określa położenie matematyczne Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej • oblicza rozciągłość równoleżnikową i południkową Polski • opisuje położenie fizycznogeograficzne, polityczne i matematyczne Polski, korzystając z map: Polski, Europy oraz świata • opisuje położenie własnego regionu na podstawie ogólnogeograficznej mapy Polski • opisuje zasięg wód terytorialnych na podstawie mapy Polski • opisuje granice Polski na podstawie ogólnogeograficznej mapy Polski i danych statystycznych • oblicza różnice czasu słonecznego między skrajnymi punktami Polski • ocenia położenie Polski w Europie i na świecie • charakteryzuje główne jednostki tektoniczne Polski • wykazuje związki między budową geologiczną a dziejami geologicznymi • analizuje uwarunkowania powstawania gór w Polsce • przyporządkowuje nazwy pasm górskich do nazw orogenez, w których te góry powstawały • rozpoznaje rodzaje węgla i charakteryzuje warunki, w których powstawał węgiel kamienny • omawia uwarunkowania występowania zlodowaceń w Polsce • opisuje warunki powstania form polodowcowych • wyjaśnia genezę wybranych form polodowcowych • analizuje i porównuje cechy krajobrazów staroglacjalnego i młodoglacjalnego • wykazuje pasowość ukształtowania powierzchni Polski • wyjaśnia wpływ przeszłości geologicznej na ukształtowanie powierzchni Polski • wyjaśnia wpływ współczesnych procesów geologicznych na ukształtowanie powierzchni Polski • charakteryzuje na podstawie mapy hipsometrycznej cechy rzeźby powierzchni Polski • porównuje cechy rzeźby terenu poszczególnych pasów ukształtowania powierzchni Polski • opisuje na podstawie krzywej hipsograficznej udział nizin, wyżyn i gór w powierzchni Polski • oblicza różnice wysokości bezwzględnej, korzystając z mapy hipsometrycznej • klasyfikuje skały występujące w Polsce ze względu na ich pochodzenie • opisuje na podstawie mapy rozmieszczenie skał powierzchniowych • opisuje na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie surowców mineralnych • wykazuje związek między budową geologiczną a występowaniem surowców mineralnych • opisuje i ocenia na podstawie danych statystycznych zasoby surowców mineralnych w Polsce • analizuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko • wyjaśnia wpływ czynników geograficznych na cechy klimatu Polski • analizuje przebieg izoterm lipca i stycznia na mapach klimatycznych Polski • wyjaśnia przyczyny przestrzennego zróżnicowania temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce • wykazuje wpływ mas powietrza napływających nad obszar Polski na kształtowanie się pogody • opisuje pogodę kształtowaną przez poszczególne masy powietrza napływające nad Polskę • wyjaśnia występowanie w Polsce termicznych pór roku • wykazuje przejściowość klimatyczną Polski • wyjaśnia mechanizm powstawania wiatru halnego w górach i bryzy morskiej nad	C C C C C C C D D B C C B D D B B C C C C B D D B D B D B D C B D B

w Polsce • cechy sieci rzecznej w Polsce • jeziora i ich klasyfikacja genetyczna • wody podziemne • wody lecznicze • znaczenie gospodarcze wód powierzchniowych i podziemnych • położenie i cechy Morza Bałtyckiego • geneza Morza Bałtyckiego • zasolenie i temperatura wód Bałtyku • degradacja wód Bałtyku • znaczenie gospodarcze Bałtyku • klasyfikacja i charakterystyka gleb w Polsce • degradacja gleb • szata roślinna Polski • funkcje lasów • świat zwierząt		• sporządza klimatogramy na podstawie danych liczbowych • wymienia nazwy termicznych pór roku występujących w Polsce • wymienia nazwy wiatrów lokalnych i podaje miejsca ich występowania • odczytuje z mapy długość okresu wegetacyjnego • klasyfikuje wody występujące w Polsce • wymienia nazwy głównych rzek oraz ich dopływów i wskazuje je na mapie Polski • wymienia nazwy głównych kanałów i wskazuje te kanały na mapie Polski • wymienia nazwy wybranych jezior i wskazuje te jeziora na mapie Polski • wymienia typy genetyczne jezior Polski • wymienia nazwy wód występujących we własnym regionie • porównuje powierzchnie i głębokości wybranych jezior • klasyfikuje wody podziemne • opisuje rozmieszczenie rejonów eksploatacji i wykorzystanie gospodarcze wód podziemnych • opisuje wody powierzchniowe swojego regionu • opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy położenie Morza Bałtyckiego • wymienia nazwy największych zatok, wysp, cieśnin oraz głębi Morza Bałtyckiego i wskazuje je na mapie • wymienia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy geograficzne Morza Bałtyckiego • przedstawia główne cechy środowiska przyrodniczego Morza Bałtyckiego • przedstawia właściwości fizyczne wód Bałtyku • omawia znaczenie gospodarcze Morza Bałtyckiego • wymienia przyczyny zanieczyszczenia Bałtyku • wymienia czynniki glebotwórcze • klasyfikuje gleby w Polsce • opisuje za pomocą mapy gleb rozmieszczenie głównych typów genetycznych gleb w Polsce • rozróżnia typy gleb ze względu na ich żyzność • wymienia nazwy gleb występujących we własnym regionie • wyjaśnia znaczenie gospodarcze gleb • wymienia nazwy formacji roślinnych występujących w Polsce • określa na podstawie diagramu skład gatunkowy lasów w Polsce • rozpoznaje typy zbiorowisk roślinnych w Polsce • rozpoznaje wybrane gatunki roślin i zwierząt przedstawione na fotografiach • opisuje na podstawie mapy rozmieszczenie kompleksów leśnych w Polsce • opisuje funkcje lasów w Polsce • opisuje świat roślin i zwierząt w Polsce i swoim regionie • dobiera źródła i wyszukuje informacje w zależności od opracowywanych zagadnień • stosuje poprawną terminologię geograficzną w wypowiedziach ustnych i pisemnych	C A B C B C A A C C C C B B C A A B C C A B A C B B C C C D C	Bałtykiem • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania przestrzennego długości okresu wegetacyjnego • porównuje klimat Polski z klimatem innych krajów Europy • opisuje zagrożenia wynikające ze zmian klimatu w Polsce • opisuje cechy sieci rzecznej w Polsce • uzasadnia asymetrię dorzeczy Wisły i Odry i wyjaśnia przyczyny jej powstania • opisuje genezę mis jeziornych występujących w Polsce • analizuje kształt i głębokość wybranych jezior w Polsce • opisuje funkcje sztucznych jezior zaporowych • wyjaśnia znaczenie gospodarcze wód powierzchniowych • wykazuje znaczenie gospodarcze kanałów • wykazuje znaczenie wód leczniczych • opisuje rozmieszczenie rejonów eksploatacji i wykorzystanie wód mineralnych • ocenia stopień i sposoby wykorzystania wód powierzchniowych i podziemnych w Polsce • wykazuje związki między budową geologiczną, rzeźbą powierzchni, klimatem i stosunkami wodnymi w Polsce • omawia genezę Morza Bałtyckiego • omawia cechy fizyczne wód Morza Bałtyckiego • wyjaśnia zróżnicowanie zasolenia i temperatury wody w Bałtyku • wykazuje znaczenie gospodarcze Morza Bałtyckiego • wyjaśnia przyczyny degradacji wód Morza Bałtyckiego • proponuje sposoby ochrony wód Bałtyku • charakteryzuje typy genetyczne gleb występujących w Polsce • opisuje cechy gleb występujących w Polsce • ocenia wartość użytkową gleb w Polsce • analizuje profile glebowe • wyjaśnia przyczyny degradacji gleb i wymienia sposoby jej zapobiegania • wyjaśnia zależności między klimatem a szatą roślinną • wykazuje zależności między składem gatunkowym lasów a warunkami klimatycznymi i glebowymi • ocenia lesistość Polski na podstawie mapy tematycznej i danych statystycznych • porównuje zbiorowiska leśne na obszarach nizinnych i w górach • charakteryzuje na podstawie schematu typy zbiorowisk leśnych w zależności od podłoża • formułuje wnioski na podstawie analizy map ogólnogeograficznych oraz danych statystycznych i wykresów	B C C D D B D C D C D B D C C B C D B D C C D D
II. Obszar, ludność i urbanizacja w Polsce					
• podział administracyjny Polski • podział władz administracyjnych • liczba ludności Polski i jej zmiany • struktura płci i wieku ludności Polski • przyrost naturalny i przyrost rzeczywisty • piramida płci i wieku • średnia długość życia w Polsce	7	• wyjaśnia znaczenie terminów: „powiat grodzki”, „powiat ziemski”, „gmina”, „wojewoda”, „prezydent”, „burmistrz”, „starosta”, „wójt”, „demografia”, „przyrost naturalny”, „przyrost rzeczywisty”, „struktura wiekowa społeczeństwa”, „gęstość zaludnienia”, „migracja”, „naród”, „państwo wielonarodowościowe”, „państwo jednolite narodowościowo”, „mniejszość narodowa”, „mniejszość etniczna”, „społeczność etniczna”, „stopa bezrobocia” „urbanizacja”, „wskaźnik urbanizacji”, „wieś”, „miasto”, „aglomeracja” • opisuje podział administracyjny Polski • wymienia nazwy województw oraz ich stolice i wskazuje je na mapie administracyjnej Polski • wymienia zadania poszczególnych szczebli administracji samorządowej • opisuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Polski po 1946 roku	B C C A C	• analizuje znaczenie podziału administracyjnego • wyjaśnia trójstopniowy podział władz administracyjnych • opisuje kompetencje poszczególnych szczebli administracji samorządowej • wykazuje zmiany przyrostu naturalnego w Polsce od zakończenia II wojny światowej do dziś na podstawie danych statystycznych • analizuje okresy wyżu i niżu demograficznego w Polsce oraz formułuje wnioski • wykazuje przyczyny i skutki spadku przyrostu naturalnego w ostatnich latach • oblicza współczynniki przyrostu naturalnego i rzeczywistego w Polsce • porównuje na podstawie danych statystycznych współczynnik przyrostu naturalnego w miastach i wsiach Polski • analizuje piramidę płci i wieku ludności Polski • prognozuje zmiany liczby ludności w Polsce • porównuje gęstość zaludnienia w swoim regionie z gęstością zaludnienia innych	D B C D D D C C D D C

• czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności • gęstość zaludnienia Polski • migracje: wewnętrzne i zagraniczne • kierunki migracji Polaków • Polacy na świecie • mniejszości narodowe w Polsce • grupy etniczne w Polsce • struktura wyznaniowa • zmiany struktury zatrudnienia w Polsce • aktualne problemy rynku pracy w Polsce • poziom urbanizacji w Polsce • rozmieszczenie i wielkość miast w Polsce • przyczyny rozwoju wielkich miast w Polsce		• wymienia czynniki wpływające na zmiany liczby ludności w Polsce • wymienia nazwy regionów o dodatnim i ujemnym przyroście naturalnym w Polsce • wymienia czynniki wpływające na niską wartość przyrostu naturalnego w Polsce • porównuje na podstawie danych liczbowych długość życia w Polsce z długością życia w innych krajach • opisuje strukturę płci i wieku na podstawie danych statystycznych oraz piramidy płci i wieku ludności Polski • odczytuje z różnych źródeł informacji (m.in. rocznika statystycznego) dane dotyczące: liczby ludności Polski, urodzeń, zgonów, przyrostu naturalnego • wymienia nazwy obszarów o największej i najmniejszej gęstości zaludnienia i wskazuje te obszary na mapie Polski • omawia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce • charakteryzuje na podstawie map gęstości zaludnienia zróżnicowanie rozmieszczenia ludności w Polsce i zamieszkiwanym regionie • wymienia atrakcje i bariery osadnicze w Polsce • wyjaśnia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce • opisuje główne kierunki migracji Polaków po II wojnie światowej • odczytuje z danych statystycznych wielkość migracji z Polski i do Polski • opisuje dawne i współczesne kierunki migracji wewnętrznych w Polsce • opisuje przyczyny migracji poszczególnych grup ludności w Polsce • wymienia przyczyny rozwoju terenów podmiejskich • wymienia przyczyny migracji zagranicznych Polaków • wyjaśnia przyczyny wzrostu przyrostu rzeczywistego w Polsce w ostatnich latach • wymienia nazwy krajów, do których migrują Polacy i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej • wyjaśnia, dlaczego Polska jest krajem niemal jednolitym narodowościowo • wymienia nazwy mniejszości narodowych zamieszkujących Polskę • wymienia nazwy regionów zamieszkiwanych przez mniejszości narodowe i wskazuje je na mapie Polski • wymienia nazwy mniejszości etnicznych i opisuje ich rozmieszczenie na mapie Polski • opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę wyznaniową ludności Polski • opisuje na podstawie danych statystycznych zmiany w strukturze zatrudnienia ludności w Polsce • omawia strukturę zatrudnienia w wybranych województwach • wymienia nazwy województw o najwyższym zatrudnieniu w usługach oraz wskazuje je na mapie Polski • wymienia przyczyny i skutki bezrobocia w Polsce • opisuje zróżnicowanie stopy bezrobocia w wybranych województwach i porównuje je ze swoim województwem • wyjaśnia przyczyny emigracji zarobkowej Polaków • wymienia aktualne, główne problemy rynku pracy w Polsce i w zamieszkiwanym regionie • wymienia cechy polskich miast • wymienia czynniki, które miały wpływ na intensywność urbanizacji w Polsce • wyjaśnia przyczyny urbanizacji w Polsce • odczytuje z danych statystycznych wskaźniki urbanizacji dla wybranych województw • omawia na podstawie danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce w latach 1950–2008 • wymienia nazwy obszarów najbardziej zurbanizowanych w Polsce i wskazuje te obszary na mapie Polski • wyjaśnia przyczyny rozwoju wielkich miast w Polsce • opisuje miasta Polski według grup wielkościowych • opisuje funkcje miast Polski na wybranych przykładach • porównuje rozmieszczenie i wielkość miast w Polsce oraz zamieszkiwanym	A A A C C C C C A B C C C A A B C C C C B B C C C A C A A B C C C B C C C	regionów Polski • charakteryzuje na podstawie map gęstości zaludnienia zróżnicowanie rozmieszczenia ludności w Polsce i zamieszkiwanym regionie oraz wyjaśnia te różnice, uwzględniając czynniki przyrodnicze, historyczne i społeczno-ekonomiczne • analizuje przyczyny i skutki zróżnicowania gęstości zaludnienia w wybranym regionie Polski • porównuje czynniki decydujące o rozwoju osadnictwa dawniej i współcześnie • ocenia atrakcje i bariery osadnicze w Polsce • opisuje skutki migracji z Polski i do Polski • ocenia wpływ ruchów migracyjnych na zmiany liczby i rozmieszczenie ludności Polski • oblicza saldo migracji w Polsce • omawia przyczyny ujemnego salda migracji ze wsi do miast w Polsce • omawia przyczyny ujemnego salda migracji zewnętrznych w Polsce • wyjaśnia przyczyny głównych kierunków współczesnych migracji zewnętrznych Polaków • opisuje skutki migracji zewnętrznych z punktu widzenia interesów Polski • oblicza przyrost rzeczywisty ludności Polski • wykazuje zróżnicowanie struktury narodowościowej Polski przed II wojną światową i obecnie • analizuje przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce • opisuje zróżnicowanie narodowościowe i etniczne wybranych regionów Polski • wyszukuje informacje o dorobku kulturowym wybranych mniejszości etnicznych • charakteryzuje dorobek kulturowy, gospodarczy i naukowy wybranych grup etnicznych • wyjaśnia przyczyny zmian struktury zatrudnienia ludności • porównuje strukturę zatrudnienia w swoim województwie oraz innych województwach i formułuje wnioski • omawia przyczyny zróżnicowania struktury zatrudnienia w wybranych województwach Polski • wyjaśnia zmiany w strukturze zatrudnienia w latach 1930–2008 w Polsce • oblicza stopę bezrobocia w Polsce • wyjaśnia przyczyny i skutki bezrobocia w Polsce oraz migracji zarobkowej wybranych grup zawodowych • analizuje stopę bezrobocia w wybranych województwach oraz swoim regionie i formułuje wnioski • prognozuje zmiany w strukturze zatrudnienia w Polsce • porównuje wskaźnik urbanizacji zamieszkiwanego województwa ze wskaźnikiem urbanizacji w wybranym województwie i formułuje wnioski • opisuje przyczyny zróżnicowania urbanizacji w wybranych regionach Polski • oblicza wskaźnik urbanizacji w wybranych obszarach Polski i interpretuje go • porównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce oraz innych krajach i wymienia przyczyny jego zróżnicowania • ocenia wpływ migracji ludności ze wsi do miast na proces urbanizacji • analizuje i ocenia na podstawie mapy ogólnogeograficznej rozmieszczenie dużych miast w Polsce i zamieszkiwanym regionie • wykazuje różnice między aglomeracją monocentryczną a aglomeracją policentryczną • omawia problemy mieszkańców dużych miast • formułuje wnioski na podstawie analizy map ogólnogeograficznych i ludnościowych oraz danych statystycznych i wykresów	C D C D C D C C C B C C D D C C B C C B C C D C C D D D C C D	

		regionie • rozróżnia typy aglomeracji w Polsce • wymienia nazwy aglomeracji miejskich i wskazuje je na mapie Polski • wyjaśnia różnice między miastem a wsią • omawia problemy mieszkańców dużych miast • dobiera źródła i wyszukuje informacje w zależności od opracowywanych zagadnień • stosuje poprawną terminologię geograficzną w wypowiedziach ustnych i pisemnych	B C B C D C		
III. Rolnictwo w Polsce					
• czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju polskiego rolnictwa • struktura własnościowa i wielkościowa gospodarstw • struktura użytkowania ziemi w Polsce • zróżnicowanie rozmieszczenia wybranych upraw • struktura i wielkość zasiewów w Polsce • zróżnicowanie rozmieszczenia hodowli bydła i trzody chlewnej • struktura i wielkość hodowli w Polsce	3	• wyjaśnia znaczenie terminów: „struktura użytkowania ziemi”, „użytki rolne”, „grunty orne”, „struktura upraw”, „plony”, „zbiory”, „areał”, „hodowla zwierząt”, „pogłowie”, „obsada” • opisuje na podstawie map tematycznych warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce • przedstawia warunki pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa • wyróżnia na podstawie danych statystycznych główne cechy struktury użytkowania ziemi oraz wielkości i własności gospodarstw rolnych w Polsce • opisuje na podstawie danych statystycznych poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce • wyjaśnia wpływ polityki rolnej państwa na poziom rolnictwa w Polsce • wymienia nazwy obszarów o najkorzystniejszych warunkach przyrodniczych rozwoju rolnictwa i wskazuje te obszary na mapie Polski • wymienia czynniki ograniczające rozwój rolnictwa • wymienia nazwy głównych roślin uprawnych w Polsce • wyróżnia główne cechy struktury zasiewów w Polsce na podstawie analizy map, wykresów i danych liczbowych • wymienia czynniki warunkujące rozmieszczenie upraw w Polsce • wymienia nazwy obszarów upraw wybranych roślin i wskazuje te obszary na mapie tematycznej Polski • omawia na podstawie map tematycznych rozmieszczenie wybranych roślin uprawnych w Polsce • wymienia cele hodowli zwierząt w Polsce • opisuje główne kierunki produkcji zwierzęcej w Polsce • wyróżnia główne cechy struktury hodowli w Polsce na podstawie analizy map, wykresów, danych liczbowych • omawia znaczenie hodowli drobiu, koni i owiec w Polsce • opisuje pogłowie bydła i trzody chlewnej w Polsce w wybranych latach • wskazuje przyczyny spadku pogłowia zwierząt hodowlanych w Polsce • wymienia nazwy obszarów hodowli wybranych zwierząt w Polsce i wskazuje te obszary na mapie Polski • dobiera źródła i wyszukuje informacje w zależności od opracowywanych zagadnień • stosuje poprawną terminologię geograficzną w wypowiedziach ustnych i pisemnych	B C B C C B C A A C A C C A C C C C D C D C	• ocenia warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce • ocenia warunki pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce • ocenia strukturę użytkowania ziemi w Polsce i porównuje ją ze strukturą w innych krajach Europy • wyjaśnia przyczyny przestrzennego zróżnicowania wielkości gospodarstw rolnych • przedstawia skutki rozdrobnienia gospodarstw rolnych w Polsce • porównuje warunki rozwoju rolnictwa w Polsce z warunkami w województwie, w którym mieszka, i formułuje wnioski • ukazuje zmiany w polskim rolnictwie po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej • wyjaśnia znaczenie produkcji roślinnej w wyżywieniu ludności kraju • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania w rozmieszczeniu wybranych upraw (pszenicy, ziemniaków, buraków cukrowych) w Polsce • wyjaśnia związek między żyznością gleb a rodzajem upraw • uzasadnia zróżnicowanie natężenia upraw roślin w wybranych rejonach • porównuje plony i zbiory wybranych roślin w Polsce i innych krajach na podstawie danych statystycznych oraz formułuje wnioski • wyjaśnia znaczenie produkcji zwierzęcej w wyżywieniu ludności kraju • wymienia przyczyny zróżnicowania w rozmieszczeniu hodowli bydła i trzody chlewnej w Polsce • ocenia strukturę hodowli zwierząt gospodarskich w Polsce • wyjaśnia przyczyny spadku pogłowia zwierząt hodowlanych w Polsce • ocenia towarowość polskiego rolnictwa • uzasadnia potrzebę rozwoju gospodarstw ekologicznych w Polsce • formułuje wnioski na podstawie analizy map ogólnogeograficznych i gospodarczych oraz danych statystycznych i wykresów	D D D B B C D B B A D D B A C B D D D
IV. Przemysł w Polsce					
• funkcje przemysłu • kryteria podziału przemysłu • prywatyzacja i restrukturyzacja przemysłu w Polsce • czynniki lokalizacji zakładów przemysłowych • okręgi przemysłowe • perspektywy rozwoju polskiego przemysłu	3	• wyjaśnia znaczenie terminów: „górnictwo”, „okręg przemysłowy”, „infrastruktura przemysłowa” • przedstawia funkcje przemysłu • dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy • przedstawia gospodarcze korzyści i społeczne skutki restrukturyzacji przemysłu • przedstawia przemiany w strukturze produkcji w Polsce • wymienia najlepiej rozwijające się obecnie działy produkcji przemysłowej w Polsce i zamieszkiwanym regionie • opisuje znaczenie inwestycji zagranicznych w Polsce • wymienia czynniki lokalizacji zakładów przemysłowych w Polsce • opisuje na wybranych przykładach czynniki lokalizacji przemysłu • wymienia nazwy okręgów przemysłowych i wskazuje te okręgi na mapie Polski	B B B B B A C A C C	• analizuje przyczyny i skutki prywatyzacji oraz restrukturyzacji przemysłu w Polsce • ocenia gospodarcze korzyści i społeczne skutki restrukturyzacji i prywatyzacji przemysłu • wyjaśnia związki między lokalizacją przemysłu a warunkami naturalnymi, rynkiem zbytu, szlakami komunikacyjnymi i potencjałem ludzkim • wyjaśnia przyczyny przestrzennego zróżnicowania lokalizacji okręgów przemysłowych w Polsce • omawia korzyści i negatywne skutki koncentracji przemysłu • uzasadnia potrzebę restrukturyzacji przemysłu w wybranych okręgach przemysłowych • omawia cele tworzenia specjalnych stref ekonomicznych • omawia społeczne i gospodarcze korzyści utworzenia specjalnych stref	D D B B C D C C

• klasyfikacja surowców mineralnych • wydobycie surowców mineralnych • rodzaje źródeł energii wykorzystywanych w Polsce • struktura wykorzystania źródeł energii w Polsce • rozmieszczenie elektrowni w Polsce		• wyjaśnia przyczyny największej koncentracji przemysłu na południu Polski • klasyfikuje surowce mineralne • wymienia nazwy obszarów wydobywania wybranych surowców mineralnych i wskazuje te obszary na mapie Polski • odczytuje z danych statystycznych wielkość wydobycia wybranych surowców w Polsce • sporządza diagramy ilustrujące wielkość wydobycia wybranych surowców mineralnych • wymienia przyczyny spadku wydobycia węgla kamiennego • klasyfikuje elektrownie • wymienia nazwy źródeł energii wykorzystywanych w Polsce • przedstawia na podstawie różnych danych strukturę wykorzystania źródeł energii w Polsce • odczytuje z danych statystycznych i diagramów wielkość produkcji energii elektrycznej • opisuje strukturę produkcji energii elektrycznej według rodzajów elektrowni • opisuje czynniki lokalizacji wybranych elektrowni w Polsce • wymienia nazwy wybranych elektrowni cieplnych i wodnych oraz wskazuje te elektrownie na gospodarczej mapie Polski • wymienia wady i zalety poszczególnych rodzajów elektrowni • wymienia nazwy alternatywnych źródeł energii wykorzystywanych w Polsce • dobiera źródła i wyszukuje informacje w zależności od opracowywanych zagadnień • stosuje poprawną terminologię geograficzną w wypowiedziach ustnych i pisemnych	B B C C C A B A C C C C C C A A D C	ekonomicznych • wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w przemyśle w Polsce i zamieszkiwanym regionie • uzasadnia potrzebę rozwijania nowoczesnych działów produkcji przemysłowej • wyjaśnia znaczenie gospodarcze surowców mineralnych • ocenia zasoby surowców mineralnych w Polsce na podstawie danych statystycznych • analizuje strukturę wydobycia wybranych surowców mineralnych • porównuje wielkość wydobycia poszczególnych surowców mineralnych w Polsce z wielkością wydobycia w innych krajach • analizuje diagramy ilustrujące wielkość wydobycia wybranych surowców mineralnych w Polsce • wykazuje zależności między lokalizacją kopalni a rozmieszczeniem zakładów przetwarzających wydobywane surowce mineralne • wykazuje potrzebę racjonalnego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce • ocenia strukturę produkcji energii elektrycznej według rodzajów elektrowni w Polsce i formułuje wnioski • wyjaśnia przyczyny i skutki dominacji energetyki cieplnej w Polsce • opisuje wykorzystanie wód płynących do produkcji energii elektrycznej w Polsce • wykazuje korzyści z wykorzystywania niekonwencjonalnych źródeł energii w Polsce • przedstawia i ocenia wpływ przemysłu energetycznego na stan środowiska przyrodniczego Polski • wykazuje korzyści z wykorzystywania alternatywnych źródeł energii • formułuje wnioski na podstawie analizy map ogólnogeograficznych i gospodarczych oraz danych statystycznych i wykresów	B D B D D D C D D D B C D B D D
V. Usługi w Polsce					
• podział usług • znaczenie usług • zmiany na rynku usług w Polsce • komunikacja • transport samochodowy • transport kolejowy • transport przemysłowy • żegluga morska • żegluga śródlądowa • transport lotniczy • tradycyjne formy łączności • rozwój internetu i telefonii komórkowej w Polsce • poziom rozwoju internetu i telefonii komórkowej w Polsce na tle wybranych krajów Europy • podział turystyki ze względu na cel podróży • znaczenie turystyki w gospodarce kraju • cele przyjazdów	5	• wyjaśnia znaczenie terminów: „usługi”, „komunikacja”, „transport”, „obwodnica”, „nośność”, „ładunki masowe”, „łączność”, „handel zagraniczny”, „import”, „eksport”, „saldo bilansu handlu zagranicznego”, „turystyka”, „walory turystyczne”, „infrastruktura turystyczna” • klasyfikuje usługi • opisuje znaczenie usług we współczesnej gospodarce Polski i swojego regionu • wymienia nazwy usług rozwijających się w zamieszkiwanym regionie • wymienia przykłady działów usług rozwijających się i zanikających • rozróżnia rodzaje transportu • opisuje znaczenie poszczególnych działów transportu lądowego w gospodarce kraju i swojego regionu • wskazuje na mapie Polski główne szlaki transportu lądowego • opisuje przestrzenne zróżnicowanie gęstości sieci kolejowej i dróg kołowych w Polsce • uzasadnia konieczność modernizacji transportu lądowego w Polsce • wymienia przyczyny wzrostu znaczenia transportu samochodowego i przesyłowego w Polsce • wyjaśnia znaczenie transportu morskiego, śródlądowego i lotniczego w gospodarce kraju • wymienia cechy transportu wodnego i lotniczego • przedstawia wielkość polskiej floty transportowej na podstawie danych statystycznych • wymienia nazwy morskich handlowych i pasażerskich portów w Polsce i wskazuje te porty na mapie Polski • wymienia nazwy głównych szlaków transportu śródlądowego i wskazuje te szlaki na mapie Polski • wyjaśnia przyczyny szybkiego rozwoju transportu lotniczego w Polsce • wymienia nazwy polskich miast mających swoje lotniska i wskazuje te miasta na mapie Polski	B B C A A B C B C D A B A B C B C	• opisuje zmiany na rynku usług w Polsce • wykazuje znaczenie usług w tworzeniu PKB • wykazuje związki między rozwojem gospodarczym a usługami • wyjaśnia szybki rozwój wybranych usług w Polsce i zamieszkiwanym regionie • wyjaśnia zróżnicowanie gęstości oraz jakości sieci transportu samochodowego i kolejowego w Polsce na podstawie map tematycznych i danych statystycznych • analizuje przewóz ładunków i pasażerów w Polsce według rodzajów transportu • wyjaśnia potrzebę budowy nowoczesnych autostrad • opisuje bariery rozwoju transportu samochodowego i kolejowego w Polsce • wykazuje wpływ gęstości oraz jakości sieci dróg kołowych i kolejowych na rozwój innych dziedzin działalności gospodarczej w Polsce • omawia na przykładach znaczenie transportu morskiego, śródlądowego i lotniczego w Polsce • wykazuje wady i zalety transportu morskiego, śródlądowego i lotniczego • omawia znaczenie kanałów śródlądowych w Polsce • charakteryzuje handlowe porty morskie w Polsce ze względu na wielkości przeładunków • omawia międzynarodowy ruch pasażerski w polskich portach morskich • wykazuje wpływ transportu wodnego i lotniczego na rozwój innych dziedzin działalności gospodarczej • porównuje odległości oraz koszty przewozu towarów i pasażerów różnymi środkami transportu w Polsce • wykazuje związki między rozwojem gospodarczym a łącznością • wykazuje wpływ internetu i telefonii komórkowej na rozwój innych dziedzin działalności gospodarczej • przedstawia przyczyny i skutki rozwoju nowoczesnych form łączności w Polsce • ocenia dostęp do internetu w swoim województwie i wybranych województwach • wykazuje przyczyny i skutki rozwoju technologii informacyjnej • porównuje na podstawie danych statystycznych i mapy poziom rozwoju	C D D B B D B C D C C C D C D D B D

turystów zagranicznych do Polski • walory przyrodnicze Polski • turystyka zagraniczna Polaków • bilans handlu zagranicznego Polski • znaczenie handlu zagranicznego • partnerzy handlowi Polski • znaczenie usług w krajowej gospodarce		• wymienia rodzaje usług, które obejmuje łączność • wyjaśnia znaczenie łączności w gospodarce Polski i swojego regionu • określa przyczyny dynamicznego rozwoju internetu i telefonii komórkowej w Polsce • porównuje liczbę abonentów telefonicznych w Polsce z liczbą abonentów w innych krajach Europy • porównuje liczbę użytkowników internetu w Polsce z liczbą użytkowników internetu w innych krajach Europy • klasyfikuje turystykę ze względu na cel wyjazdów • wyjaśnia znaczenie turystyki w gospodarce Polski i swojego regionu • wyjaśnia przyczyny rozwoju turystyki w Polsce • wyjaśnia przyczyny wzrostu ruchu turystycznego po 1989 roku • wymienia przykłady walorów turystycznych Polski • wymienia cele przyjazdów turystów zagranicznych do Polski • opisuje polskie obiekty znajdujące się na Liście światowego dziedzictwa kulturalnego i przyrodniczego UNESCO i wskazuje je na mapie Polski • wymienia nazwy regionów oraz ośrodków turystycznych o wysokich walorach turystycznych i wskazuje je na mapie Polski • wymienia nazwy regionów najczęściej odwiedzanych przez Polaków i wskazuje te regiony na mapie świata • wymienia atrakcje turystyczne wybranego regionu turystycznego w Polsce • wyjaśnia znaczenie handlu zagranicznego dla gospodarki Polski i w życiu codziennym • wykazuje korzyści handlu zagranicznego • wymienia nazwy państw będących głównymi partnerami handlowymi Polski i wskazuje je na mapie politycznej świata • wymienia nazwy towarów eksportowanych z Polski • wymienia nazwy towarów importowanych do Polski • opisuje bilans handlu zagranicznego w Polsce • wyjaśnia przyczyny ujemnego salda bilansu handlu zagranicznego • dobiera źródła i wyszukuje informacje w zależności od opracowywanych zagadnień • stosuje poprawną terminologię geograficzną w wypowiedziach ustnych i pisemnych	A B C C C B B B B A B C C C A B D C A A C B D C	nowoczesnej łączności w Polsce i w wybranych krajach Europy • analizuje ruch turystyczny w Polsce na podstawie danych statystycznych • porównuje przyjazdy turystów i wpływy z turystyki w Polsce i wybranych krajach Europy • wykazuje znaczenie rozbudowy infrastruktury turystycznej dla rozwoju turystyki w Polsce • wykazuje na przykładach walory przyrodnicze i kulturowe Polski na podstawie różnych źródeł informacji geograficznej • ocenia walory turystyczne wybranych regionów Polski • wyjaśnia znaczenie turystyki krajowej jako źródła dochodu regionu i państwa • przedstawia przyczyny turystyki zagranicznej Polaków • wykazuje potrzebę ochrony walorów turystycznych • omawia na podstawie danych statystycznych bilans handlu zagranicznego Polski • opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę towarową handlu zagranicznego • ocenia znaczenie handlu zagranicznego w życiu codziennym • analizuje dane liczbowe dotyczące bilansu handlu zagranicznego Polski w ostatnich latach i formułuje wnioski • proponuje sposoby uzyskania przez Polskę dodatniego bilansu handlowego • formułuje wnioski na podstawie analizy map ogólnogeograficznych i gospodarczych oraz danych statystycznych i wykresów	D C D C D D D B B D C C D D C D
VI. Degradacja i ochrona środowiska przyrodniczego w Polsce					
• zanieczyszczenia powietrza • kwaśne opady • wytwarzanie odpadów • zanieczyszczenie wód • formy ochrony przyrody • działania na rzecz ochrony przyrody we własnym regionie	2	• wyjaśnia znaczenie terminów „utylizacja”, „rekultywacja” • wymienia nazwy źródeł zanieczyszczenia powietrza w Polsce • wymienia sposoby ograniczenia emisji gazów i pyłów do atmosfery w Polsce • wyjaśnia przyczyny powstawania kwaśnych opadów • wymienia źródła wytwarzania odpadów • wyjaśnia znaczenie segregacji śmieci • opisuje zagrożenia wynikające ze składowania śmieci • wymienia źródła zanieczyszczania wód • opisuje klasy czystości wód w Polsce • wyjaśnia uwarunkowania zmniejszenia zanieczyszczenia wód w Polsce • rozróżnia formy ochrony przyrody w Polsce • wymienia nazwy parków narodowych w Polsce i wskazuje je na mapie Polski • rozpoznaje i wymienia nazwy gatunków roślin i zwierząt prawnie chronionych w Polsce • podejmuje działania na rzecz ochrony przyrody we własnym regionie • dobiera źródła i wyszukuje informacje w zależności od opracowywanych zagadnień • stosuje poprawną terminologię geograficzną w wypowiedziach ustnych i pisemnych	B A A B A B C A C C B B C B C D C	• opisuje skutki kwaśnych opadów • wyjaśnia przyczyny poprawy stanu czystości wód w Polsce w ostatnich latach • opisuje zróżnicowanie regionalne zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego w Polsce • wykazuje konieczność ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego w Polsce • proponuje sposoby zmniejszenia zanieczyszczania środowiska odpadami wytwarzanymi przez człowieka • opisuje zadania form prawnej ochrony przyrody • opisuje osobliwości wybranych parków narodowych • opisuje cele programu „Człowiek i Biosfera” • uzasadnia konieczność ochrony gatunkowej roślin i zwierząt • uzasadnia konieczność ochrony przyrody i krajobrazu w Polsce • wymienia polskie organizacje działające na rzecz ochrony przyrody i opisuje ich zadania • wyjaśnia znaczenie współpracy międzynarodowej na rzecz ochrony przyrody • proponuje konkretne działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego w Polsce i we własnym regionie • formułuje wnioski na podstawie analizy map ogólnogeograficznych i gospodarczych oraz danych statystycznych i wykresów	C B C D C C C C D D C B D D
VII. Charakterystyka regionów fizycznogeograficznych Polski					

• podział Polski na regiony geograficzne • elementy krajobrazu poszczególnych regionów geograficznych • środowisko przyrodnicze regionów geograficznych • geneza wybranych form krajobrazu regionów geograficznych • cechy gospodarki regionów geograficznych oraz ich związek z warunkami przyrodniczymi • największe miasta poszczególnych pasów ukształtowania Polski • atrakcje turystyczne poszczególnych regionów geograficznych • położenie regionu zamieszkania ucznia • środowisko przyrodnicze regionu zamieszkania ucznia • cechy gospodarki regionu zamieszkiwanego przez ucznia • atrakcje regionu zamieszkiwanego przez ucznia	8	• wymienia nazwy i wskazuje główne regiony geograficzne na mapie ogólnogeograficznej Polski	C	• charakteryzuje na podstawie map tematycznych środowisko przyrodnicze głównych regionów geograficznych pobrzeży	C
		• opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej Polski położenie pobrzeży	C	• opisuje wpływ zewnętrznych czynników rzeźbotwórczych na ukształtowanie powierzchni pobrzeży	C
		• wymienia nazwy regionów geograficznych pobrzeży i wskazuje je na ogólnogeograficznej mapie Polski	C	• wyjaśnia genezę Mierzei Wiślanej i Żuław Wiślanych	B
		• opisuje elementy krajobrazu pobrzeży	C	• opisuje genezę wybrzeża klifowego	C
		• opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki pobrzeży oraz ich związek z warunkami przyrodniczymi	C	• opisuje krajobraz Żuław Wiślanych oraz gospodarcze wykorzystanie tego regionu	C
		• wymienia nazwy najważniejszych miast pobrzeży i wskazuje je na mapie Polski	C	• ocenia możliwości rozwoju gospodarczego pobrzeży	D
		• charakteryzuje wybrane miasta pasa pobrzeży	C	• wykazuje związki między cechami gospodarki pobrzeży a warunkami przyrodniczymi	D
		• wymienia atrakcje turystyczne pobrzeży	A	• projektuje i opisuje na podstawie map turystycznych i tematycznych trasę podróży po wybranym fragmencie pasa pobrzeży	D
		• opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej Polski położenie pojezierzy	C	• charakteryzuje na podstawie map tematycznych środowisko przyrodnicze pojezierzy	C
		• wymienia nazwy regionów geograficznych pojezierzy i wskazuje je na ogólnogeograficznej mapie Polski	C	• charakteryzuje czynniki rzeźbotwórcze pojezierzy	C
		• wymienia nazwy elementów krajobrazu pojezierzy	A	• wyjaśnia mechanizm powstawania cienia opadowego i jego wpływ na klimat pojezierzy	B
		• omawia cechy krajobrazu młodoglacjalnego	C	• wyjaśnia zróżnicowanie krajobrazu w pasie pojezierzy	B
		• opisuje cechy klimatu pojezierzy na podstawie klimatogramów	C	• wykazuje związki między cechami gospodarki pojezierzy a warunkami przyrodniczymi	D
		• opisuje gleby pojezierzy	C	• przedstawia wpływ warunków naturalnych na rozwój turystyki w pasie pojezierzy	B
		• wymienia nazwy surowców mineralnych występujących na pojezierzach	A	• ocenia możliwości rozwoju gospodarczego pojezierzy	D
		• wymienia nazwy największych kompleksów leśnych pojezierzy i wskazuje te kompleksy na mapie	C	• projektuje i opisuje na podstawie map turystycznych i tematycznych trasę podróży po wybranym fragmencie pojezierzy	D
		• określa walory obszarów leśnych pojezierzy	C	• charakteryzuje na podstawie map tematycznych środowisko przyrodnicze Nizin Środkowopolskich	C
		• określa atrakcje turystyczne pasa pojezierzy	C	• charakteryzuje czynniki rzeźbotwórcze Nizin Środkowopolskich	C
		• opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki pojezierzy oraz ich związek z warunkami przyrodniczymi	C	• charakteryzuje warunki glebowe na nizinach	C
		• wymienia nazwy najważniejszych miast pojezierzy i wskazuje je na mapie Polski	C	• wykazuje związki między cechami gospodarki Nizin Środkowopolskich a warunkami przyrodniczymi	D
		• charakteryzuje główne miasta pojezierzy	C	• ocenia możliwości rozwoju gospodarczego Nizin Środkowopolskich	D
		• wymienia nazwy regionów geograficznych Nizin Środkowopolskich i wskazuje je na ogólnogeograficznej mapie Polski	C	• przedstawia rolę Warszawy w rozwoju gospodarczym Polski	B
		• opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej Polski położenie Nizin Środkowopolskich	C	• projektuje i opisuje na podstawie map turystycznych i tematycznych trasę podróży po wybranym fragmencie nizin	D
		• wymienia nazwy elementów krajobrazu nizin	A	• charakteryzuje na podstawie map tematycznych środowisko przyrodnicze wyżyn	C
		• omawia cechy krajobrazu staroglacjalnego	C	• opisuje wpływ wewnętrznych i zewnętrznych czynników rzeźbotwórczych na rzeźbę powierzchni wyżyn	C
		• wymienia nazwy surowców mineralnych występujących na nizinach i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej rejony ich występowania	C	• wyjaśnia zróżnicowanie krajobrazu Wyżyn Polskich na podstawie map tematycznych	B
		• wymienia nazwy największych kompleksów leśnych nizin i wskazuje je na mapie	C	• opisuje wpływ działalności gospodarczej człowieka na krajobraz Wyżyny Śląskiej	C
		• określa atrakcje turystyczne Nizin Środkowopolskich	C	• omawia związki między wydobyciem surowców mineralnych a lokalizacją przemysłu w Górnośląskim Okręgu Przemysłowym	C
		• wymienia walory przyrodnicze parków narodowych położonych na nizinach	A	• wykazuje negatywny wpływ koncentracji ludności i przemysłu na środowisko przyrodnicze Wyżyny Śląskiej	D
		• opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki Nizin Środkowopolskich oraz ich związek z warunkami przyrodniczymi	C	• przedstawia genezę rzeźby powierzchni Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej	B
		• wymienia nazwy miast Nizin Środkowopolskich i wskazuje te miasta na mapie Polski	C	• opisuje genezę rzeźby powierzchni Wyżyny Małopolskiej	C
		• charakteryzuje główne miasta Nizin Środkowopolskich	C	• wyjaśnia genezę wąwozów	C
		• uzasadnia, że Warszawa jest ważnym ośrodkiem gospodarczym	D	• wykazuje związki między cechami gospodarki Wyżyn Polskich a warunkami przyrodniczymi	C
		• wymienia nazwy regionów geograficznych wyżyn i wskazuje je na ogólnogeograficznej mapie Polski	C	• ocenia możliwości rozwoju gospodarczego Wyżyn Polskich	D
		• opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej Polski położenie wyżyn	C	• proponuje sposoby zagospodarowania terenów zdegradowanych na skutek działalności gospodarczej człowieka	D
		• wymienia nazwy elementów krajobrazu wyżyn	A	• projektuje i opisuje na podstawie map turystycznych i tematycznych trasę podróży po wybranym fragmencie Wyżyn Polskich	D
		• opisuje uwarunkowania rozwoju przemysłu na Wyżynie Śląskiej	C	• wyjaśnia genezę Kotlin Podkarpackich	B
		• wymienia nazwy form krasowych występujących na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej	A	• charakteryzuje na podstawie map tematycznych środowisko przyrodnicze kotlin	C
		• opisuje atrakcje przyrodnicze i kulturowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej	C	• opisuje wpływ wewnętrznych i zewnętrznych czynników rzeźbotwórczych na rzeźbę	C
		• charakteryzuje warunki klimatyczno-glebowe Wyżyny Sandomierskiej	C		
		• opisuje atrakcje turystyczne Wyżyny Kieleckiej	C		
		• przedstawia cechy krajobrazu Wyżyny Lubelskiej i Roztocza	B		
		• charakteryzuje wybrane miasta wyżyn	C		

		• opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki pasa wyżyn oraz ich związek z warunkami przyrodniczymi	C	powierzchni kotlin	
		• wymienia nazwy najważniejszych miast Wyżyn Polskich i wskazuje te miasta na mapie Polski	C	• opisuje uwarunkowania powstania złóż surowców mineralnych Kotlin Podkarpackich	C
		• określa atrakcje turystyczne Wyżyn Polskich	C	• wyjaśnia rolę rzek w kształtowaniu krajobrazu Kotlin Podkarpackich	B
		• wymienia nazwy regionów geograficznych kotlin i wskazuje je na ogólnogeograficznej mapie Polski	C	• charakteryzuje gleby Kotlin Podkarpackich	C
		• opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej Polski położenie Kotlin Podkarpackich	C	• wykazuje związki między cechami gospodarki Kotlin Podkarpackich a warunkami przyrodniczymi	D
		• wymienia nazwy elementów krajobrazu Kotlin Podkarpackich	A	• wyjaśnia znaczenie szlaków handlowych w Kotlinach Podkarpackich	B
		• wymienia nazwy głównych form terenu Kotlin Podkarpackich	A	• projektuje i opisuje na podstawie map turystycznych i tematycznych trasę podróży po wybranym fragmencie Kotlin Podkarpackich	D
		• charakteryzuje klimat Kotlin Podkarpackich	C	• charakteryzuje na podstawie map tematycznych środowisko przyrodnicze Karpat	C
		• wymienia nazwy surowców mineralnych występujących w Kotlinach Podkarpackich i wskazuje rejony ich wydobycia na mapie ogólnogeograficznej Polski	C	• opisuje wpływ wewnętrznych i zewnętrznych czynników rzeźbotwórczych na rzeźbę powierzchni Karpat	C
		• wymienia nazwy kompleksów leśnych Kotlin Podkarpackich i wskazuje te kompleksy na mapie Polski	C	• ukazuje zróżnicowanie krajobrazu Karpat Zewnętrznych i Wewnętrznych	D
		• opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki Kotlin Podkarpackich oraz ich związek z warunkami przyrodniczymi	C	• ukazuje zależności między budową geologiczną a cechami rzeźby Tatr	D
		• omawia atrakcje turystyczne Kotlin Podkarpackich	C	• opisuje klimat i wody Karpat Wewnętrznych	C
		• wymienia nazwy najważniejszych miast Kotlin Podkarpackich i wskazuje te miasta na mapie Polski	C	• opisuje na podstawie ilustracji cechy rzeźby wysokogórskiej Tatr	C
		• przedstawia funkcje Krakowa jako centrum kulturowego Polski	B	• wykazuje konieczność tworzenia parków narodowych na terenie Karpat	D
		• opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej Polski położenie Karpat	C	• wykazuje związki między cechami gospodarki Karpat a warunkami przyrodniczymi	D
		• wymienia nazwy regionów geograficznych Karpat i wskazuje je na ogólnogeograficznej mapie Polski	C	• ocenia możliwości rozwoju gospodarczego Karpat	D
		• wymienia nazwy elementów krajobrazu Karpat	A	• projektuje i opisuje na podstawie map turystycznych i tematycznych trasę podróży po wybranym fragmencie Karpat	D
		• wyróżnia Karpaty Zewnętrzne i Karpaty Wewnętrzne i wskazuje je na mapie Polski	C	• omawia proces powstawania Sudetów	C
		• opisuje położenie Tatr na podstawie ogólnogeograficznej mapy Polski	C	• opisuje wpływ wewnętrznych i zewnętrznych czynników rzeźbotwórczych na rzeźbę powierzchni Sudetów	C
		• omawia na podstawie map klimatycznych i klimatogramów cechy klimatu górskiego	C	• wyjaśnia genezę rzeźby Sudetów	B
		• przedstawia walory turystyczne Tatr	C	• charakteryzuje na podstawie map tematycznych środowisko przyrodnicze Sudetów	C
		• opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki Karpat oraz ich związek z warunkami przyrodniczymi	C	• charakteryzuje Karkonosze	C
		• wymienia atrakcje turystyczne Karpat	A	• wykazuje związki między cechami gospodarki Sudetów a warunkami przyrodniczymi	D
		• wymienia nazwy najważniejszych miast Karpat oraz wskazuje te miasta na mapie ogólnogeograficznej	C	• ocenia możliwości rozwoju gospodarczego Sudetów	D
		• uzasadnia atrakcyjność turystyczną Tatr	D	• opisuje zagrożenia środowiska przyrodniczego powstające w wyniku działalności gospodarczej człowieka	C
		• wymienia nazwy ośrodków turystycznych Karpat i wskazuje te ośrodki na mapie Polski	C	• projektuje i opisuje na podstawie map turystycznych i tematycznych trasę podróży po wybranym fragmencie Sudetów	C
		• przedstawia funkcje Zakopanego i jego znaczenie w rozwoju regionu	C	• charakteryzuje na podstawie map tematycznych środowisko geograficzne własnego regionu (również na podstawie obserwacji terenowych)	C
		• opisuje położenie Sudetów na podstawie mapy ogólnogeograficznej Polski	C	• rozpoznaje główne rodzaje skał występujących we własnym regionie i wskazuje na mapie najważniejsze obszary ich występowania	C
		• wymienia nazwy regionów geograficznych Sudetów i wskazuje je na ogólnogeograficznej mapie Polski	C	• charakteryzuje na podstawie map tematycznych zróżnicowanie rozmieszczenia ludności w zamieszkiwanym regionie oraz wyjaśnia, jaki wpływ na to zróżnicowanie mają czynniki przyrodnicze	C
		• opisuje na podstawie map tematycznych cechy krajobrazu Sudetów	C	• ocenia warunki i możliwości produkcji rolnej i przemysłowej w regionie zamieszkania	D
		• opisuje elementy krajobrazu Sudetów	C	• wykazuje różnice w strukturze zatrudnienia ludności we własnym regionie	D
		• wymienia nazwy surowców mineralnych występujących w Sudetach i wskazuje rejony ich występowania na mapie ogólnogeograficznej	C	• analizuje, porównuje i ocenia rozmieszczenie oraz wielkość miast w zamieszkiwanym regionie	D
		• opisuje na podstawie map tematycznych najważniejsze cechy gospodarki Sudetów oraz ich związek z warunkami przyrodniczymi	C	• wykazuje konieczność ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego własnego regionu geograficznego	D
		• wymienia nazwy miast Sudetów i wskazuje je na mapie Polski	C	• opisuje formy ochrony środowiska przyrodniczego oraz proponuje konkretne działania na rzecz jego ochrony we własnym regionie	D
		• omawia funkcje i znaczenie Karpacza w regionie	C	• wykazuje indywidualne cechy swojego regionu	D
		• opisuje atrakcje turystyczne Sudetów	C	• projektuje i opisuje na podstawie różnych źródeł (także własnych obserwacji terenowych) trasę wycieczki po zamieszkiwanym regionie, uwzględniając walory przyrodnicze i kulturowe tego regionu	C
		• wymienia nazwę regionu geograficznego, w którym mieszka i wskazuje go na ogólnogeograficznej mapie Polski	C	• formułuje wnioski na podstawie analizy map ogólnogeograficznych i tematycznych	D
		• opisuje na podstawie mapy ogólnogeograficznej Polski położenie swojego regionu	C		
		• przedstawia źródła informacji o swoim regionie	B		
		• wymienia przykłady wykorzystania skał w różnych dziedzinach życia człowieka	A		

		• wymienia główne rodzaje zasobów własnego regionu geograficznego: lasów, wód, gleb, surowców mineralnych oraz, korzystając z mapy, opisuje ich rozmieszczenie • określa znaczenie gospodarcze zasobów naturalnych własnego regionu • opisuje, na podstawie map tematycznych, najważniejsze cechy gospodarki własnego regionu geograficznego oraz ich związek z warunkami przyrodniczymi • wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w przemyśle we własnym regionie oraz wskazuje najlepiej rozwijające się obecnie działy produkcji przemysłowej • wyjaśnia szybki rozwój wybranych usług we własnym regionie • omawia tradycje regionu zamieszkania • odczytuje dane statystyczne dotyczące zagadnień m.in. społecznych i gospodarczych swojego regionu • opisuje atrakcje turystyczne regionu zamieszkania • przedstawia w formie prezentacji multimedialnej walory turystyczne własnego regionu geograficznego ze szczególnym uwzględnieniem jego walorów kulturowych • dobiera źródła i wyszukuje informacje w zależności od opracowywanych zagadnień • stosuje poprawną terminologię geograficzną w wypowiedziach ustnych i pisemnych	C C C C B C C C C C D C	oraz danych statystycznych i wykresów	
VIII. Miejsce Polski w świecie					
• polityczna pozycja Polski w świecie • pozycja gospodarcza Polski w świecie • euroregiony	1	• wymienia nazwy światowych organizacji politycznych i gospodarczych, których członkiem jest Polska • wymienia przykłady międzynarodowej współpracy Polski • wymienia korzyści wynikające z przynależności Polski do międzynarodowych organizacji • przedstawia na podstawie danych statystycznych miejsce Polski w gospodarce światowej • wymienia nazwy euroregionów i wskazuje je na mapie politycznej Europy • dobiera źródła i wyszukuje informacje w zależności od opracowywanych zagadnień • stosuje poprawną terminologię geograficzną w wypowiedziach ustnych i pisemnych	A A A B C D C	• przedstawia zadania, które realizuje Polska w ramach międzynarodowych organizacji • przedstawia korzyści wynikające ze współpracy międzynarodowej • wykazuje potrzebę współpracy Polski z innymi krajami i udziału w różnych organizacjach międzynarodowych • ocenia skutki integracji Polski ze strukturami Unii Europejskiej i NATO • charakteryzuje wybrany euroregion • formułuje wnioski na podstawie analizy map ogólnogeograficznych i gospodarczych oraz danych statystycznych i wykresów	B B D D C D